

TÜRKİYE'DE AKADEMİK SİNEMA YAZINININ ON YILI (2002 – 2011): BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Çağrı İnceoğlu*

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye'de akademik sinema yazınının bir profilini çıkarmak amacıyla, 2002-2011 yılları arasında yedi hakemli akademik dergide yayınlanmış sinema makaleleri (n= 178), bibliyometrik yöntemle incelenmişlerdir. Buna göre, yayınlanan sinema makalelerinin sayısı ve iletişim bilimleri alanı içindeki payı, makalelerde beliren eleştirel yaklaşımlar ve kuramlar, makalelerin temel araştırma alanları ve ele aldıkları sinemasal yapımlar türleri, yayınların hangi dilde yapıldığı ve yazar sayıları gibi özellikleri analiz edilerek bulgular tartışılmıştır. Araştırma sonuçlarından bazılarına göre, akademik dergilerde yılda ortalama 18 sinema makalesinin yayımlandığı, bunların ilgili dergilerde %11, 1 oranında yer tuttuğu, sinema araştırmalarında en çok kurmaca yapımların ve Türk sinemasının ele alınarak eleştiri makalesinin yazıldığı tespit edilmiştir. Yöntemsel eğilimler açısından ise çoğunlukla biçim ve biçem analizleri ile sosyolojik yöntemlerin kullanıldığı; göstergebilim ve psikanaliz gibi klasikleşmiş çözümleme yaklaşımlarının ise artık tercih edilmediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: bibliyometri, sinema, film, sinema araştırmaları, film çalışmaları, akademik yazın, akademik dergiler

TEN YEARS (2002 – 2011) OF FILM STUDIES LITERATURE IN TURKEY: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

ABSTRACT

In this research, film studies articles (n = 178) which were published (2002 – 2011) in seven different peer-reviewed academic journals have been analysed through bibliometric method in order to create a profile of film studies literature in Turkey. Thus, the traits of the articles such as the share of film studies articles comparing to total, theoretical and critical approaches emerged, research trends and main topics, researched production types, language of the articles and number of the authors have been analysed and findings have been discussed. According to the results, 18 film studies articles are published yearly with a share of 11,1% among the total. Someother results indicated that criticism is the most commonly studied film studies branch, feature film is the most studied production type and Turkish cinema is the most studied topic geographically. Interms of methodological tendencies, although narrative form and style analysis, and sociological approaches have been applied widely, classical methods such as psychoanalysis and semiotics have not been preferred by scholars.

Keywords: bibliometrics, cinema, film, cinemastudies, film studies, academicliterature, journals

---

* Yrd. Doç. Dr., Yaşar Üniversitesi İletişim Fakültesi

GİRİŞ

19. yüzyılın sonunda ortaya çıkan sinema, insanın toplumsal ve kültürel yaşamını önemli bir biçimde etkilemiş, zaman zaman bunların yeniden kurgulanışında rol oynamıştır. Başlangıçta yalnızca cezbedici teknik bir yenilik, ucuz bir eğlence aracı, filmlerin gösterildiği mekanlarda “özellikle 1920’lere dek, işsizlerin, denizcilerin, askerlerin, çocukların ve yaşlı kadınların toplandığı yerler” (Abisel 2010: 38) olarak görülen sinemanın kendi dilini geliştirmeye başlaması, bir yandan bireyler üzerindeki etkisini arttırmış, diğer yandan da onu toplumun geneline seslenen bir araç haline getirmiştir. Avrupa ve Amerika’da filmler 20. yüzyılın ilk yıllarından itibaren ahlaki ya da estetik açılarından çeşitli toplum kesimleri tarafından tartışılmaya başlanmıştır (Sklar 2002: 45). Sinemanın etkilerinin günden güne fark edilmeye başlandığı ilk yıllardan itibaren aydınlar, onun çeşitli yönleri üzerine ürettikleri eleştirel düşüncelerini yazıya dökmüşlerdir. Diğer bir deyişle filmler ve sinemanın önce düşün dünyasına girmesi, ardından da akademik bir çalışma alanı haline gelişi çok yeni bir şey olarak görünmemekle beraber; yine de 1960’larda kurumsallaşmaya başlayan (Chapman 2003: 16) film araştırmalarının (film studies) genç bir disiplin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Sinema üzerine yapılan çalışmalar da diğer herhangi bir disiplinde olduğu gibi birbirinden farklı konu ve yaklaşımları içerir. Bu çalışmaların yer aldığı yayın türlerinden biri akademik dergilerdir. İlk akademik dergilerin ortaya çıkışı 17. yüzyılın ikinci yarısına rastlamaktadır. 19. yüzyılda ise Batı’da hakemli dergi kavramının artık yerleşmiş olduğu görülür (Al 2008: 30-31).

Akademik dergiler bilginin akademisyenler arasında yayılmasını sağlayan önemli bir iletişim aracıdır. Akademik iletişim olarak adlandırabilecek bu bilgi paylaşımı, bir disiplinin gelişimi açısından son derece önemlidir. Zira “bir akademik alanın gelişmişliği o alana ilişkin literatürün düzeyi ve çeşitliliği ile anlaşılabilir” (Atabek ve Şendur Atabek 2010: 8).

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de akademik sinema yazınının son on yılının belirli özelliklerini ortaya koymaktır. Bunun için seçilen yöntem bibliyometrik analiz yöntemidir. Bibliyometri, daha çok enformasyon, bilgi ve belge yönetimi gibi disiplinlerin yaygın olarak kullandığı bir yöntem, hatta kendi başına bir disiplin olarak tanınmaktadır. Bibliyometri, sayısal yöntemlerin bilimsel iletişim ortamlarına uygulanması da denebilir (Pritchard 1969’ dan akataran Yalçın 2010: 206).

Bibliyometrik yöntemlerin kökenlerinin 19. yüzyılın sonlarına dek uzanmasına karşın (Bibliometric Handbook), bibliyometri terimini ilk olarak öneren araştırmacı Pritchard (1969) olmuştur. Pritchard, makalesinde, ilk defa 1922 yılında kullanılmaya başlanan istatistiksel bibliyografya teriminin bu metodu hem doğru bir şekilde ifade etmediğinden hem de yaygın bir kullanım kazanamadığından bahsederek bibliyometri terimini öne sürer. İstatistiksel bibliyografya ya da

bibliyometrinin amacı, bir disiplinin doğasını, gelişimini ve yazılı iletişim sürecini aydınlatmak ya da kitaplara ve dergilere ait istatistiksel bilgilerin bir araya getirilerek yorumlanması sonucu zaman içinde kitap ve dergilerin araştırmalarda ne ölçüde kullanıldığına dair bilgi üretmektir. Bir disiplinin gelişim ve iletişim sürecini aydınlatma amacına ulaşmak için eserlerin çok çeşitli özelliklerini saymaya ve analiz etmeye dayanılır (Pritchard 1969: 348). Borgman ve Furner (2002: 4-5) ise bibliyometrinin “akademik iletişimin yapısını ve işleyişini ölçmek için bir dizi güçlü yöntem ve ölçüm” sunduğunu ve bilim sosyolojisinde kabul görmüş bir yöntem olduğunu belirtir. Bibliyometri gün geçtikçe daha geniş bir alanda, yeni yaklaşımlarla, daha ayrıntılı incelemelerle uygulanmaktadır. Bunda internet teknolojisiyle veritabanları yoluyla daha fazla yayına ve bibliyografik bilgiye ulaşılabilir olmasının payı büyüktür (Borgman ve Furner 2002: 5). Böylece, belli bir alandaki bilgi üretiminin ve iletişimin çeşitliliği ve boyutlarına dair somut veriler elde edilebilmektedir.

İlgili çalışmalar incelendiğinde, bibliyometrinin belli bir disiplinin araştırma eğilimlerini tanımlamada (Azikiwe (2010), Pasadeos ve diğerleri (2011), Smith (1989)), yazar ve kurum üretkenliklerini (Fernandez-Quijada ve Pere (2011), Ross (2010), süreli yayınların değişen içerik ve eğilimlerini araştırmada (Çakmak ve Taşkın (2010), Feeley (2008), Kumar ve Moorthy (2011)), belli bir disiplinde başvuru kaynakları inceleyerek literatür dağılımını ve eskimesini ölçmede (Pasadeos (1985)), akademik iletişimi, etkilenme kaynaklarını, araştırma ağlarını analiz etmede (Pasadeos ve ark. (1998); Üsdiken ve Pasadeos (1995)) kullanılan bir yöntem olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle kaynakçaların incelenmesi atıf analizi denilen bibliyometrik alt türe işaret etmektedir. Atıf analizleri, araştırmacıların bilgi kaynaklarının saptanıp karakteristiğinin ortaya çıkarılması yanında, ilgili disiplinde hangi yazar ve yayınların etkili olduğunu etki faktörleri hesaplanmasıyla da ortaya koymaktadır. Ayrıca, bibliyometrik araştırmalar yoluyla ülkelerin bilimsel yayın etkinlikleri ölçülmekte, bu veriler hükümetlerin bilim ve teknoloji politikalarını belirlemede de önemli bir rol oynayabilmektedir (Al 2008: 15).

Türkiye’deki ilk bibliyometrik çalışmalar temel bilimlerde Türkiye’nin yayın üretkenliğini ölçmeye çalışan bir çalışmayla 1970’li yıllarda başlamış; uzunca bir dönem çok az sayıda çalışma yapılmış olup 1990’lardan itibaren bibliyometrik analizlerde önemli bir artış meydana gelmiştir (Al 2008: 10). Al ve Tonta (2007)’nin da belirttiği gibi Türk araştırmacıların yabancı dergilerde yayımladığı çalışmalar üzerine çok sayıda analiz olmasına karşın “Türkçe süreli yayınlarda çıkan makalelerin bibliyometrik özelliklerini inceleyen benzeri çalışmalara pek rastlanmamaktadır”. Sinema yazını hakkında bibliyometrik bir analize rastlanmamakla birlikte, iletişim çalışmalarının diğer bir alanında, halkla ilişkiler ve reklam konularında yerli ve yabancı analiz çalışmaları bulunmaktadır.

P. Masip ve D. Fernandez-Quijada (2011), Katalan araştırmacıların 2007-2009 yılları arasında iletişim bilimine yaptığı katkının temel özelliklerini ortaya koymaya çalıştıkları makalelerinde SSCI indeksi kapsamındaki on altı İspanyol ve uluslararası iletişim bilimi dergisini incelemeye almışlardır. İspanyol dergilerindeki Katalan kökenli yazarların yayın sayısı ortalamada aynı kalmakla beraber, uluslararası dergilerde yayın sayısının artmış olduğunu; Katalan akademisyenlerin yurtiçi yayınları tek başına yapmayı tercih ederken uluslararası yayınlarda ortak yazarlığın daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Hangi kurum ve yazarların yayın üretkenliğinde önde oldukları da araştırma kapsamında tespit edilmiştir.

Borgman ve Reeves (1982) ise iletişim araştırmaları alanındaki temel dergileri ele aldıkları bir çalışmada 1975 – 1979 yılları arasında yayınlanmış makalelerin sayısını ve makale başına düşen atıf sayısını incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre iletişim dergilerindeki makalelerin en fazla atıfı, gene araştırma kapsamı içindeki diğer dergilerdeki yayınlara yapmış oldukları görülmüştür. Böylece, yazarlar arasındaki akademik iletişime dair önemli bir özellik ortaya çıkarılmıştır.

Yöntem üzerine odaklanan bir çalışmada ise Pasadeos ve arkadaşları (2011) 1989 – 2007 yılları arasında ABD’de yayınlanmış olan halkla ilişkiler araştırma makalelerinin kullandığı niceliksel ve niteliksel yöntemleri incelemişlerdir. Halkla ilişkiler konusunda ABD’nin önde gelen akademik dergilerinde yayınlanan makaleleri kapsayan araştırmada yazarlar, incelenen makalelerin yöntemsel açıdan iyi bir standardı yakalamış olduklarını belirtmekle birlikte sıkça karşılaşılan yöntemsel sorunlara da değinmişlerdir.

Türkiye’de halkla ilişkiler ve reklam alanında 1992-2001 yılları arasında yazılan lisansüstü tezleri konularına göre inceleyen Yılmaz ve Uzoğlu (2003), belli konuların yoğun bir biçimde ele alındığını tespit etmiş; farklı konulardaki araştırmalara daha fazla önem verildiği takdirde literatürün gelişebileceğine dikkati çekmişlerdir.

Aktaş ve Özdemir (2006) ise 1964’ten itibaren yazılmış halkla ilişkiler makale, kitap ve tezlerini, kapsamı, kuramsal yönelimi, yöntemi ve disiplinlerarasılık iddiası bakımından incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda nitel yada nicel yöntemleri gereği gibi kullanan makalelerin ve disiplinlerarası çalışma sayısının iddia edilenin aksine çok az olduğunu ortaya koymuşlardır.

Türkiye’de akademik dergilerde yayınlanmış halkla ilişkiler makalelerini inceleyen bir çalışma ise Atabek ve şendur Atabek (2010) tarafından yapılmıştır. Düzenli olarak yayınlanan beş akademik hakemli dergide, 1999 – 2008 yılları arasında yayınlanan makaleler, yıllara göre makale dağılımı, yazar ve kurum üretkenliği, konu ve yöntem dağılımı ile kullanılan kaynak sayısı gibi özellikleri açısın-

dan incelenmiştir. Yazarlar, literatürün gelişme göstermekle birlikte, kişilerarası iletişim ve araştırma yöntembilimi alanlarında yayın sayısının az olduğunu ve ayrıca disiplinlerarasılığın sınırlı kaldığını ortaya koymuşlardır.

Bibliyometri, aydınlanma ile birlikte gelen ve her şeyin ölçülüp biçilip sınıflandırılmaya çalışıldığı bir ortamın ürünüdür. Belirli bir alandaki akademik çalışmalara maddi destek toplamak amacıyla alanın verimliliğini, çalışmaların kalitesini ve etkisini göstermek için bir araç olarak kullanılabilirliği gibi (Rafferty ve Traynor 2001: 167), ekonomik kaygılardan bağımsız olarak belli bir disiplinin belli bir zaman ve mekândaki seyrini haritalandırmak için de önemli veriler sunabilir.

2002-2011 yılları arasındaki akademik sinema yazının bir görünümünü ortaya çıkarma amacını taşıyan bu çalışma ile aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Türkiye’de son on yılda akademik dergilerde yayınlanan sinema makalelerinin sayısı ve iletişim literatürü içindeki oranı nedir?

- Makaleler, eleştiri, kuram ve tarih temel araştırma alanlarını ne oranda kapsamaktadırlar?
- Makalelerde beliren eleştirel yaklaşımlar ve kuramsal tartışmalar nelerdir?
- Makalelerde hangi yapımlar türleri ne oranda ele alınmıştır?
- Makalelerde çeşitli coğrafyaların sinemaları ne oranda araştırılmıştır?
- Kurmaca, belgesel, deneysel ve animasyon türleri akademik yazında hangi sıklıkta ele alınmıştır?
- Makalelerde tek ve çok yazarlık oranları nelerdir?
- Makaleler hangi dillerde ve ne oranda yayınlanmıştır?

Bu çalışmada bibliyometrik analiz yöntemi ile Türkiye’de iletişim bilimleri üzerine düzenli olarak yayımlanan yedi hakemli akademik dergide, 2002-2011 yılları arasında yayınlanmış sinema makaleleri incelenmiştir.

YÖNTEM

Bibliyometrik bir analizde çok sayıda farklı değişkeni ele alan, zengin çeşitlilikte, eserleri farklı perspektiflerden değerlendiren çözümler yapmak mümkündür. Ancak sayısız değişkeni analiz etmeye çalışmanın, hem bir araştırmanın uygulanabilirliğini kısıtladığı hem de akademik bir makalenin kapsamını aşacağından dolayı burada makalelerin sınırlı sayıda özellikleri ele alınarak çözümlenmeye gidilmiştir.

Araştırma kapsamında sinema çalışmalarına ait makalelerin toplam iletişim literatürü üretimi içindeki payı, bu üretimin yıllara ve yayınlara göre dağılımı, sinema çalışmalarının tarih, kuram ve eleştiri temel alanlarında üretimin boyutları, en çok tercih edilen kuramsal ve eleştirel yaklaşımların neler olduğu, sinemasal üretimin hangi türüne ve yönlerine değinildiği, hangi coğrafya sinemasının ne oranda ele alındığı, yazar sayıları ve makalelerin yayımlandığı diller analiz edilmiştir. Makale yazarlarının yapmış olduğu atıflar çözümleme dışında bırakılmış olup, diğer bir deyişle atıf analizi yapılmamıştır.

Türkiye’de akademik sinema makaleleri genellikle iletişim ve güzel sanatlar fakültelerine ait hakemli dergiler içinde kendisine yer bulmuştur. Bunda, Türkiye’de sinema anabilim dallarının bu fakülteler altında yapılmış olmasının payı büyüktür. İletişim alanındaki hakemli dergilerin geçmişi de çok eskilere uzanmayıp 1980’lere dayanır. Tokgöz (2003)’ün de belirttiği gibi Türkiye’de iletişim eğitiminin başlangıcı 1950’de İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü ile başlamış, ardından Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksekokulu ile devam etmiştir. Bununla birlikte, iletişim yüksekokullarının fakülte düzeninde örgütlenmesi 1990’lara tekabül edip, yüksekokul döneminde gelişkin bir akademik literatürün yerleşmemiş olduğu da göz önünde bulundurulabilir (Atabek ve Şendur Atabek 2010: 11). Nitekim, araştırma kapsamına alınan ve düzenli olarak yayınlanan dergilerin geçmişi de çok eskiye uzanmamaktadır (1).

Türkiye’de akademik sinema makalelerini yayınlayan daha fazla sayıda hakemli dergi bulunmakla birlikte, bu yayınların bir kısmının sürekliliğinin olmadığı, dergilerin yayınlanmasının yıldan yıla kesintiye uğradığı gözlenmektedir. Ayrıca, bazı yayınlar bu çalışmanın kapsadığı yıllar açısından çok yenidir. Bu nedenlerden ötürü, her ampirik çalışmada olduğu gibi, çalışma evrenini sınırlamaya yönelik bir gerekçenin yanında, dergi seçiminde mümkün olduğunca çalışmanın kapsadığı yıllar boyunca düzenli olarak yayınlanmış olan dergiler inceleme kapsamına alınmıştır. Bu dergilerin tamamı üniversitelerin iletişim fakülteleri tarafından yayınlanmaktadır. Bunlar, İletişim (Akdeniz Üniversitesi), İlet-iş-im (Galatasaray Üniversitesi), İletişim: Kuram ve Araştırma Dergisi (Gazi Üniversitesi), İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Kİ (Ankara Üniversitesi), Marmara İletişim (Marmara Üniversitesi) ve Selçuk İletişim (Selçuk Üniversitesi)’dir.

Çalışma, 2002-2011 yılları arasındaki on yıllık zaman dilimini kapsamaktadır. Bu süre içerisinde söz konusu dergilerde yayınlanmış olan makalelerin başlık, öz ve /veya anahtar kelimelerinde sinema kelimesi ya da sinema ile ilgili kavramlar geçen makaleler sinema makalesi olarak nitelendirilerek çözümlemeye dâhil edilmiştir. Bu nedenle, örneğin sinema filmlerinde ürün yerleştirme uygulamalarını ele alan ve aynı zamanda reklam / halkla ilişkiler alanlarına giren az sayıdaki makale de araştırma kapsamı dışında bırakılmamıştır.

Bu, aslında sinema araştırmalarının doğasından kaynaklanan bir zorunluluk olarak da ortaya çıkmaktadır. Sinema araştırmalarının disiplinlerarası bir alan olarak diğer disiplinlerin yöntemlerini sıkça kullandığı ve yeni yaklaşımlara potansiyel olarak her zaman yatkın olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, doğrudan sinema araştırması olarak ele alınamayacak olan ancak araştırma kapsamında çeşitli düzeylerde sinemaya yer veren makaleler de -sayıları az da olsa- sinema makalesi olarak kabul edilerek araştırma kapsamına alınmıştır. Buna karşın, editör yazıları, kitap eleştirisi, katkı, tartışma şeklinde nitelendirilen yazılar kapsam dışı bırakılmıştır. Diğer bir sınırlılık da coğrafi dağılımlar belirlenirken ortaya çıkmıştır. Çeşitli ülkelerin ortak yapımlarını ele alan çalışmalar, ana yapımcı / yönetmenin menşesine uygun coğrafi kategoriye yerleştirilmiştir.

Bir disiplindeki akademik iletişimin seyrini tam anlamıyla çözümlmek için, kitaplar, tezler ve diğer dergileri de içine alan daha geniş kapsamlı bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Ancak bu çalışma, sınırlılıkları çerçevesinde, Türkiye'deki akademik dergilerdeki sinema yazınının genel karakteristiğini ortaya koyacak ve tartışmaya açacak veriler üretebilir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

İncelenen hakemli akademik dergilerde 2002 - 2011 yılları arasında toplam 1597 makale yayınlanmıştır. Bunların içinde 178'i sinema makalesi olarak tespit edilmiştir. On yıllık zaman dilimi içinde sinema makalelerinin sözü edilen iletişim literatürü içindeki payı %11,1'dir.

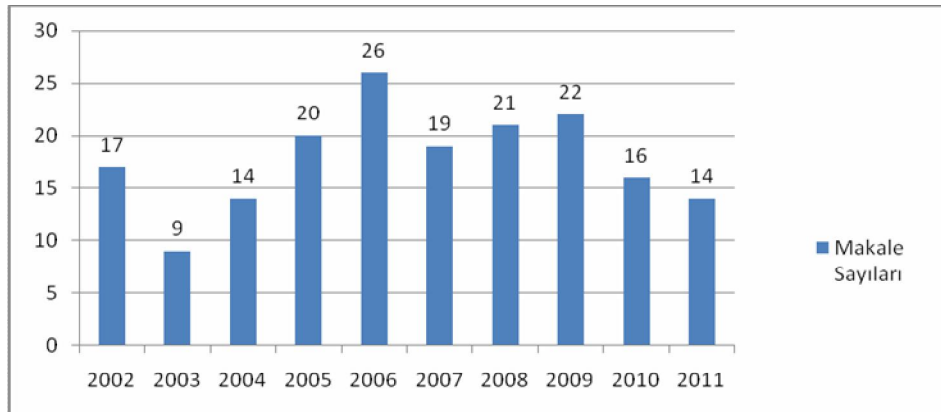
Sinema makalelerinin dergilere göre dağılımına bakıldığında, bu süre içinde Akdeniz İletişim'de 12, İletişim'de (Galatasaray Üni.) 24, İletişim: Kuram ve Araştırma Dergisi'nde (Gazi Üni.) 17, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi'nde 49, Kİ'de (Ankara Üni.) 12, Selçuk İletişim'de 39, Marmara İletişim'de 25 makalenin yayınlanmış olduğu görülmektedir. Sinema alanında en fazla makale İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi ve Selçuk İletişim'de yayınlanmış olup; bu iki dergide yayınlanan makalelerin toplamı, incelenen yayınların sayıca yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Bu dergiler, ayrıca, iletişim alanındaki toplam yayının da yaklaşık %60,4'ünü içermektedirler. Buna karşın oransal açıdan kendi içeriklerinde sinema makalelerine en fazla yer veren ilk iki akademik dergi Marmara İletişim (%23,6) ve İletişim (%19,7) olmuştur.

Genel dağılıma göre ise, oransal açıdan 2002 – 2011 yılları arasında yayınlanmış 178 sinema makalesinin sırasıyla %27,5' i İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, % 21,9'u Selçuk İletişim, % 14'ü Marmara İletişim, % 13,4'ü İletişim (Galatasaray Üni.), % 9,5' i İletişim (Gazi Üni.), % 6,7'si Kİ (Ankara Üni.) ve % 6,7'si Akdeniz İletişim dergisinde yayınlanmıştır.

Tablo 1. 2002 – 2011 Yılları Arası Yayınlanan Sinema Makalelerinin Dergilerdeki Payı

Dergi	Dergilerde Yayınlanmış Toplam Makale Sayısı	Sinema Makaleleri Sayısı	Sinema Makalelerinin Her Bir Dergi İçindeki Oranı %	Toplam Sinema Makalelerinin Dergilere Göre Dağılımı %
Akdeniz İletişim	120	12	10	6,7
İletişim (Gazi Üni.)	188	17	9	9,5
İleti-ş-im (Galatasaray Üni.)	122	24	19,7	13,4
İ.Ü. İletişim Fak. Dergisi	618	49	7,9	27,5
Kİ (Ankara Üni.)	95	12	12,6	6,7
Marmara İletişim	106	25	23,6	14
Selçuk İletişim	348	39	11,2	21,9
Toplam	1597	178	11,1	100

Buna göre, yayınladıkları makale sayıları göz önünde bulundurulduğunda, içeriğinde sinema araştırmalarına en fazla yer ayıran akademik dergi Marmara İletişim iken; toplamda en fazla sayıda sinema makalesi İ.Ü. İletişim Fakültesi Dergisi’nde yayınlanmıştır. Buna karşın, söz konusu dergide başka disiplinlerden de çok sayıda makale yayınlanmış olmasından dolayı kendi içeriğindeki sinema makalesi oranı %7,9’da kalmaktadır.

Grafik 1. Sinema Alanıyla İlgili Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı (n = 178)

Yıldan yıla sinema makalelerinin sayısında genel olarak az da olsa bir dalgalanmadan söz edilebilir. Yılda ortalama 18 makalenin yayınlandığı ortamda, 2005 – 2009 yılları arası ortalamanın üstünde bir seyir izlerken 2010 ve 2011 yıllarında bu sayı azalma eğilimi göstermiştir.

Sinema araştırmalarının başlangıcından günümüze üç temel çalışma alanının varlığından söz edilebilir: Eleştiri, Kuram ve Tarih (Elsaesser ve Buckland 2002: 2).

Andrew (1984: 3) kuramı, “kısaca film yapısının sözlü bir temsili” olarak tanımlar. Bu kategoriye giren çalışmalar bir görüngü olarak sinemanın daha iyi anlaşılmasına yardım eden ve bunu, sinemanın ne olduğu, filmlerin ve sinemanın yapısı, işleyişi, anlamın nasıl üretildiği gibi konuları tartışarak sağlamaya çalışan yazılardır. Eleştirel çalışmalar ise bir film, bir grup film, belli bir tür ya da bir yönetmenin filmleri gibi bir ya da daha fazla sayıda filmi anlamaya, çözümlemeye odaklanan çalışmalardır. Bir diğer temel alan olan tarihsel çalışmalar da sinema tarihi yazımını kapsamaktadır. Sinema tarihçisi filmlerin ve bir kurum olarak sinemanın tarihsel gelişimi ile ilgilenir. Sinema tarihi çalışmaları her ne kadar 1920'lere kadar uzanıyor görünse de asıl ortaya çıkışı 1970'lerdedir (Chapman 2003: 15-17). Bu çalışmada, Türkiye'de ele alınan dönem ve literatür içinde sinemanın hangi temel alanlarında ne oranda üretim yapıldığını tespit etmek amacıyla bu üç alan, temel kategoriler olarak ele alınmıştır. Ancak bu üç temel alanın, sinema üzerine yapılabilecek çalışmaların tümünü temsil etmekte yeterince kapsayıcı olamayacağı gerekçesiyle bir dördüncüsü eklenmiştir. Sinemanın teknolojisi, yapım, dağıtım ve gösterim ilişkileri, yasal düzenlemeler gibi diğer üç gruptaki makalelerden ayrılan çalışmalar bu grup içinde değerlendirilmiştir. Eklenen dördüncü kategori “teknoloji, yapım, dağıtım ve gösterim” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 2. Makalelerde Beliren Temel Araştırma Alanları

TEMEL ALAN	n	%
Eleştiri	121	65,1
Kuram	30	16,1
Tarih	20	10,8
Yap.-Dağ.Gös.-Tek.	15	5,9
Toplam	186	100

Ele alınan dönemde dergilerde yayınlanan makalelerin önemli bir bölümü film eleştirisi ve çözümlemesi niteliğindedir (121). Buna karşın kuramsal çalışmaların sayısı 30, sinema tarihi makalelerinin sayısı ise 20'dir. Sinema tekniği, yapım, dağıtım, gösterim ve hukuksal konuları elen alan çalışmalar ise 15 olarak belirlenmiştir. Ayrıca yapılan çalışmaların sınırlı sayıdaki bir bölümünün de (8) eleş-

tiri-kuram, eleştiri-tarih gibi birden fazla temel kategoriye girdiğini belirtmekte yarar vardır. Başka bir deyişle, makalelerde % 65,4 oranında eleştirel, % 15,9 kuramsal, % 10,4 tarihsel çalışma özellikleri görülmüş; makalelerin % 5,9’u da teknik, yapım, dağıtım, gösterim ve hukuk konularını ele almıştır.

Çözümlemenin sonraki aşamasında makaleler, eleştirel ve kuramsal yaklaşımlarına göre incelenmiştir. Makalelerin eleştirel ve kuramsal yaklaşımlarını temel alan bir analiz için sinema araştırmaları içinde başlangıcından günümüze sıkça kullanılmış belli başlı yaklaşımlara göre bir sınıflandırma yapılmıştır. Bunlar, sinema çalışmaları tarihi bilgisi ışığında anlatı yapısı ve estetik kodlar, psikanalitik, göstergebilimsel, ideolojik, feminist, auteur yaklaşım ve kuramlar, yıldız kuramı, izleyici çalışmaları, üçüncü dünya sineması ve üçüncü sinema, ulusal sinema, tür eleştirisi, postmodernizm, tarihsel, sosyolojik, felsefi ve bilişsel yaklaşımlar olarak belirlenmiştir. Belirtmek gerekir ki disiplinlerarası bir beşeri alan olarak bugüne kadar pek çok farklı yöntem ve yaklaşımdan faydalanmış olan sinema için, filmleri ve bir kurum olarak sinemayı araştırmayı ve anlamayı sağlayan yukarıda sayılanların dışında farklı pek çok yaratıcı yaklaşım denemesi olabilir. Ancak, ölçülebilirliği sağlamak adına sınıflandırma sınırlandırılmış, ayrıca bu kategorilerin kapsamadığı makaleler için de “diğer” başlıklı ayrı bir kategori yaratılmıştır.

Herhangi bir eleştirel / kuramsal yöntem ya da yaklaşıma dayanmayan 42 makale tespit edilmiştir. Bu makalelerin bütün içindeki oranı %20’dir. Bunların büyük çoğunluğunu (32) sinema tarihi makaleleri ile sinemanın yapım, dağıtım, gösterim, teknoloji ve hukuk boyutunu ele alan çalışmaların oluşturduğunu belirtmek gerekir. Buna karşın, bazı makalelerde (27, %13) birden çok yaklaşımın aynı anda yer alabildiği görülmektedir. Böylece sinema çalışmalarındaki birden fazla yaklaşımı bir arada kullanma, sentezleme çabaları Türkiye’deki film çalışmalarında da yansımaları bulmuştur.

Makalelerin çoğunluğu sinemasal metne odaklanmaktadır. Sinemasal metnin anlatı yapısı öğelerini, estetik kodlarını ele alan, yani bir ya da daha fazla sayıda filmi biçim ve/veya biçem sorunları açısından inceleyen 35 çalışma yapılmıştır. Bu, toplam içinde % 17,1’lik bir payı temsil etmektedir.

İkinci sırada sosyolojik yaklaşım % 8,8 payla yer almaktadır. Feminist eleştiri ve toplumsal cinsiyet çalışmaları % 8,3, ideolojik eleştiri % 5,4, tür eleştirisi ve kuramı % 5,9, üçüncü sinema ve ulusal sinema yaklaşımları % 5,9, izleyiciyi ele alan yaklaşımlar % 4,4, göstergebilimsel % 3,4, psikanalitik % 2,4, felsefi % 2,4, auteur yaklaşım % 2,4, tarihsel % 2, postmodernizm ve bilişsel %1’er, sinemada yıldız olgusunun makalelerde yer alma oranı % 1’den daha azdır. Burada adı sayılmayan ama çok çeşitli başka yöntem ve yaklaşım denemeleri ise % 8,8 (2) oranında yer bulmuşlardır.

Tablo 3. Kullanılan Yöntem ve / veya Yaklaşımlar

Yöntem ve /veya Yaklaşımlar	n	%
Anlatı Yapısı ve Estetik Kodlar	35	17,1
Auteur	5	2,4
Bilişsel	2	1
Felsefi	5	2,4
Feminist / Toplumsal Cinsiyet	17	8,3
Göstergebilimsel	7	3,4
İdeolojik	11	5,4
İzleyici	9	4,4
Postmodernizm	2	1
Psikanalitik	5	2,4
Sosyolojik	18	8,8
Tarihsel	4	2
Tür Eleştirisi	12	5,9
Ulusal Sinema / 3. Sinema	12	5,9
Yıldız	1	0,5
Diğer	18	8,8
Herhangi bir yaklaşıma dayanmayan	42	20
Toplam	205	100

Bu çalışmada ayrıca makaleler kapsadıkları yapımlar türleri açısından da incelenmişlerdir. Temel yapımlar türleri kurmaca, belgesel, canlandırma ve deneysel olarak belirlenmiştir. Yapımlar türleri açısından Türkiye’de söz konusu tarihler arasındaki akademik sinema yazınında en fazla ilgiyi kurmaca yapımlar toplamıştır. İncelenen makalelerin 132’sinde (% 72,1) kurmaca yapımlar ele alınmıştır; belgesel % 9,3, canlandırma sinemaları % 3,3, deneysel sinema ise % 1,1 oranında konu edinilmiştir. Makalelerin % 14,2’sinin (26) doğrudan herhangi bir yapımlar türüne odaklanmayan çalışmalar olmasına karşın bazı çalışmaların (6) ise birden fazla türü kapsayan araştırma inceleme ve değerlendirme içeren yazılar olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Makalelerde Ele Alınan Film Yapım Türleri

Film Yapım Türleri	n	%
Kurmaca	132	72,1
Belgesel	17	9,3
Canlandırma	6	3,3
Deneyisel	2	1,1
Belirli bir yapım türüne odaklanmayan yazılar	26	14,2
Toplam	183	100

Dünyanın çeşitli bölgelerinde film yapımı devam etmektedir ve filmler, içinden çıktıkları bu coğrafyaların kültürel-sanatsal bir parçasıdır. Filmin üretildiği ülke bilgisi önemli bir filmografi bilgisi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca sinema bir kurum olarak da ülkeden ülkeye farklılıklar göstermekte ve araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Bu nedenle makalelerin, belirli bir coğrafyanın sinemasını, ne sıklıkta konu edindiğini tespit etmek, o sinemanın Türkiye’deki ilgili akademik çevrede ne ölçüde etkili olduğunu; yani akademisyenlerin bu ülke sinemalarına ve dolayısı ile kültürüne gösterdiği ilgiyi yansıtması açısından önemlidir. Makalelerin yarıya yakını (% 44) Türkiye sineması üzerinedir. Türkiye dışındaki ülke sinemaları, buldukları coğrafi kıta adı altında sınıflandırılmışlardır. Bu yayınların % 18,7’si Amerika, % 19,8’i Avrupa, % 4,8’i Asya, % 0,5’i Afrika, % 0,5’i Avustralya sineması üzerine yazılmış olup, Latin Amerika sineması üzerine herhangi bir çalışma tespit edilmemiştir. Makalelerin %11,2’si de belirli bir coğrafyanın sinemasına odaklanmayan evrensel nitelikli çalışmalardır. Bunun yanında bazı çalışmalar da (9, %5), birden fazla ülke sinemasını ele alan karşılaştırmalı makalelerden oluşmaktadır. Güçlü bir sinema endüstrisine sahip olup dünyada sinemasal üretimin önemli bir bölümünü gerçekleştiren Amerika ve Avrupa sinemaları üzerine yapılan çalışmaların sayısı Türkiye sineması üzerine olan çalışmaların sayısına yaklaşmaktadır. Ayrıca, belirtmek gerekir ki Türkiye’de yapılan izleyici araştırmaları da izletilen içeriğin menşesine bakılmaksızın coğrafi açıdan Türk sineması araştırması olarak kaydedilmiştir.

Tablo 5. Bölge Sinemalarının Makalelerde Ele Alınışı

Bölge	n	%
Türkiye	83	44
Avrupa	37	19,8
ABD ve Hollywood	35	18,7
Asya	9	4,8
Afrika	1	0,5

Avustralya	1	1,0
Belirsiz	21	11,2
Toplam	187	100

Makaleler yazar sayıları açısından incelendiğinde yayınların % 90'ının tek yazarlı olduğu, yalnızca % 10'unun iki veya daha fazla yazarlı olduğu görülmüştür. Atabek ve Şendur Atabek (2010: 14)'in araştırmasından ortak yayın yapma oranının diğer bir iletişim biliminde, halkla ilişkiler alanında % 19,5, yani yaklaşık iki kat daha fazla olduğu öğrenilmektedir. Fen ve mühendislik alanlarında daha da yaygın olarak karşılaşılan ortak yayın yapma durumunun sinema araştırmalarında pek tercih edilmediği gözlenmiştir.

Tablo 6. Makalelerde Tek ve Çok Yazarlılık

Yazar sayısı	n	%
Tek Yazarlı	160	90
Çok Yazarlı	18	10
Toplam	178	100

Tablo 7'de de görüleceği üzere kullanılan dil açısından ise makalelerin % 91'i (162) Türkçe, % 6,7'si (12) İngilizce ve % 2,2'si (4) Fransızca dillerinde yazılmış olup bunların dışındaki dillerde herhangi bir esere rastlanmamıştır.

Tablo 7. Makalelerde Kullanılan Dil

Dil	n	%
Türkçe	162	91,0
İngilizce	12	6,7
Fransızca	4	2,2
Toplam	178	100

SONUÇ

Bu çalışmada 2002-2011 yılları arası Türkiye'de hakemli akademik dergilerde yayınlanmış 178 sinema makalesi bibliyometri yöntemiyle incelenerek sinema araştırmaları literatürünün bazı genel özellikleri analiz edilmiştir. İncelenen yayınları içeren akademik dergiler, üniversitelerin iletişim fakültelerinin yayımladıkları dergilerdir ve iletişim bilimleri genel alanını kapsayarak geniş bir yelpazedeki alt disiplinlerden yayınları içermektedir. Dünyada sinema araştırmalarına adanmış dergilerin tarihinin çok eskiye uzanmasına ve 1970'lerde bunların sinema tarihi ya da feminist dergiler gibi uzmanlaşmış örnekleri belirmiş olmasına karşın; Türkiye'de yalnızca sinema araştırmalarına yönelik hakemli bir derginin

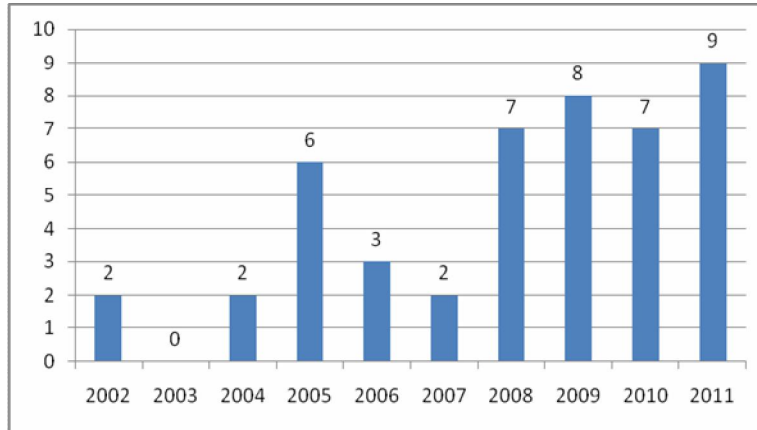
yayın hayatına başlaması yakın zamana kadar mümkün olmamıştır (3). Bu alanda henüz katedilmesi gereken uzun bir yol mevcuttur. Buna rağmen, sinema araştırmaları küçümsenemeyecek bir süredir Türkiye’de akademik bir çalışma alanı olarak varolmuştur.

İncelenen akademik dergilerdeki sinema araştırma makaleleri toplam iletişim literatürünün % 11,1’ini oluşturmaktadır. 2006 yılında sıra dışı bir biçimde artmış olan makale sayısı (26) haricinde, yıllara göre yayınlanan ortalama makale sayılarında söz konusu süre içinde ciddi bir değişim gözlenmemiştir. Bu bilgi, halkla ilişkiler alanında, 1999-2008 yılları arasında makale sayısının iki kattan fazla arttığı (Atabek ve Şendur Atabek 2010: 18) bilgisiyle karşılaştırıldığında, sinema araştırmalarını yayınlama amacıyla mevcut akademik dergilerin yeterince ilgi görmediği şeklinde yorumlanabilir. Akademisyenlerin yayın için başka kanalları tercih ediyor olmaları olasıdır; ancak bu, daha kapsamlı bir literatür analizi ile sınanabilir.

Kullanılan yaklaşımlar açısından akademisyenlerden en fazla ilgiyi metnin kendisine odaklanan, biçim ve biçem sorunlarını ele alan ve başlangıcından beri sinema araştırmaları disiplinininde çekirdeğini oluşturan yaklaşımlar görmüştür.

En çok tercih edilen ikinci yaklaşım sosyolojik yaklaşımdır. Bunların hemen ardından gelen ideolojik ve feminist yaklaşımlar da sosyolojiden bağımsız olarak düşünülemeyeceğinden Türkiye’de söz konusu yıllar arasında akademik dergilerde yayınlanmış sinema makalelerinde beliren yöntem ve yaklaşımların yaklaşık dörtte birinin (% 23,5) sosyoloji disiplinininden beslendiği, sosyolojik bir bakış açısı, terminoloji ve araçlardan yararlandığı tespit edilebilir. Yani, Türkiye’nin dinamik toplumsal dönüşümlerini dikkate alarak anlamaya, sinemayı bu yolla açıklamaya çalışan araştırmalar ağırlıktadır. Bu eğilimin yıllara göre dağılımına bakıldığında ise, sosyolojik bakış açısı taşıyan çalışmaların özellikle 2008 yılından itibaren artmış olduğu görülmektedir.(bkz. Grafik 2).

Grafik 2. Sosyolojik, İdeolojik ve Feminist Yaklaşımların Yıllara Göre Dağılımı

Sinema araştırmalarının ilk akademisyen kuşağı tarafından geliştirilen; dünyada ve Türkiye’de klasikleşmiş olan, göstergebilimsel ve psikanalitik zmlleme ile auteur kuram ve yaklaşımın incelenen çalışmalar arasında çok kk bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu yaklaşımların ele alınan dönemde Türkiye’deki akademik çevrede popülerliğini yitirmiş olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Buna karşın az önce bahsedilen yaklaşımlarla hemen hemen aynı dönemlerde doğmuş olduğu bilinen feminist eleştiri ve onunla bağlantılı olarak sinemada toplumsal cinsiyet rollerinin temsilini sorgulayan çalışmaların akademisyenlerin ilgisini çekmeye devam ettiği görülmektedir. Bu çalışmaların psikanaliz ve gstergebilimle olan geçmişteki bağları zayıflayarak (ki araştırmada böyle bir çalışmaya rastlanmamıştır) tartışmalar, yukarıda da belirtildiği üzere sosyolojik bir boyut kazanmıştır.

Dünyada sinema araştırmalarındaki klasik yaklaşımlara göre daha yeni kabul edilebilecek ama uzunca bir dönemdir sıkça ele alınan teori ve yaklaşım tartışmalarının (rn. postmodernite, tarihsel, bilişsel yaklaşımlar) Türkiye’deki akademik dergilerdeki yayınlarda karşılığını bulmadığı görülmektedir. Postmodernizme odaklanan çalışmalar yalnızca 1, 1990’lardan itibaren Batı’da gündeme gelen bilişsel yaklaşım ise 2 makale ile son on yılın akademik sinema literatüründe temsil edilmiştir. Sinema ve tarih ilişkelerini ele alan tarihsel yaklaşımın da ancak % 2 oranında varlık gösterdiği tespit edilmiştir. Böylece Türkiye’de akademik dergilerdeki sinema yazınının bu alanın evrensel tartışmalarına karşı mesafeli durduğu anlaşılabilmektedir.

Sinema konusundaki temel araştırma alanları dikkate alındığında ise en fazla makalenin eleştiri alanında üretildiği tespit edilmiştir. Diğer bir kategori olan sinema tarihi söz konusu olduğunda ise özellikle Batı’da, 1970’lerden itibaren sinema tarihi araştırmaları hızla yaygınlık kazanmış olmasına karşın; incelenen makaleler kapsamında Türkiye’de akademinin bu hareketten yeterince etkilenmemiş olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Türkiye’de sinema tarihinin bir parçası olan eserler üzerine zmlleme çalışmaları (eleştirel yaklaşımlar) artmış olmakla birlikte sinema tarihi yazımı gelişmemiş, ilgi çekmemiştir. Geçmiş ve geçmişin popüler kültürüne karşı artan ilginin bir yansıması olarak görülebileceği şekilde, sinema araştırmalarında da geçmişte üretilmiş eserlerin özümlenmesi çabaları mevcuttur. Bunun yanında, tarih yazımının eksikliği ve önemi üzerine de çalışmalar yapılmış (4); ancak bu ilgi, akademisyenler arasında sinema tarihi araştırmalarına dönüşmemiş görünmektedir. Bu durum, başta arşiv sıkıntılar olmak üzere, bilgi ve belgeye ulaşmadaki zorlukların akademisyenleri tarih yazımından uzaklaştırdığını; çoğunlukla dergilerin akademik yükselmelerde bir araç olarak görülmesinin, onları eldeki mevcut kaynaklarla daha kolay ve çabuk yürütülebileceği düşünülen çalışmalara yönelttiğini düşündürmektedir. İhmal

edilmiş bir alan olarak karşımıza çıkan sinema tarihini aydınlatacak çalışmalara ve altyapılara önümüzdeki yıllarda daha fazla ihtiyaç duyulacaktır.

Yapım türü bağlamında en fazla çalışma kurmaca yapımlar üzerine hazırlanmıştır. Belgesel, deneysel ve canlandırma sinema üzerine üretilen makalelerin toplamı, toplam makale sayısının üçte birine güçlükle ulaşmaktadır. Yazarlık açısından, makalelerin sahipleri büyük bir çoğunlukla (% 90) bağımsız çalışmayı tercih etmişlerdir. Yayın dili olarak ise çoğunlukla Türkçe tercih edilmiş; diğer dillerde çok az sayıda yayına rastlanmıştır.

Yayınlara önemli bir kısmı Türkiye sineması üzerine yapılmıştır. Türkiye’de yayınlanmış olan söz konusu makaleler açısından bu durum şaşırtıcı değildir ve Türkiye sineması haklı olarak araştırmacılardan en büyük ilgiyi toplamıştır. Diğer yanda, Amerika ve Avrupa sinemalarını kapsayan çalışmalar toplamı da yerli sinema kadar araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Diğer coğrafyaların sinemaları ise ileride daha fazla incelenmeyi bekleyen konular arasındadır.

Türkiye’de sinema araştırmaları alanındaki akademik iletişimin bibliyometrik özelliklerini tam olarak ortaya koyabilmek için lisansüstü tezler ve kitaplar da yapılacak yeni araştırmaların konusu olmak durumundadır. Genel bibliyometrik özellikleri analiz etmenin ötesinde bibliyometrik yöntemin bir türü olan atıf analizi uygulamalarıyla araştırma ağları ve araştırmacıların etkilenme kaynakları da tespit edilebilir. İleride yapılacak bu tip çalışmaların sonuçları, Türkiye’de sinema araştırmalarının gelişim ve iletişim serüvenini göstererek, akademisyenlere araştırma alanlarını ve akademik faaliyetlerini makro ölçekte gözden geçirme, sorgulama olanağı verecektir.

SONNOTLAR

(1) Bu dergilerin en eskisi (1983) Gazi Üniversitesi tarafından yayınlanan İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi’dir. Ardından Marmara İletişim (1992), İ.Ü. İletişim Fakültesi Dergisi (1993), Kİ (1998), Selçuk İletişim (1999), Akdeniz İletişim (2001) ve İletişim (2004) dergileri yayımlanmaya başlamıştır.

(2) Bunlardan bazıları reklam araştırması, etnometodolojik yöntem, uyarılma incelemeleri ve kültürelci yaklaşımdır.

(3) 2010 yılında yayın hayatına başlayan Sinecine, sinema araştırmaları konusundaki ilk hakemli akademik dergidir.

(4) Konuya değinen çalışmalar için bkz. Akser 2003; Işığın 2004; Özen 2009.

KAYNAKÇA

Akser M (2003) Türk Sinema Tarihi Yazılımı: Bir Yöntem Önerisi, D Derman (der), Türk Film Araştırmalarında Yeni Yönelimler - 3, Bağlam Yayınları, İstanbul, 41-48.

Aktaş M ve Özdemir P (2006) Disiplinlerarası Bir Alan Olarak Halkla İlişkiler: Türkiye'deki Akademik Çalışmalar Üzerine Niteliksel Bir İnceleme, II. Ulusal Halkla İlişkiler Sempozyumu: 21. Yüzyılda Halkla İlişkilerde Yeni Yönelimler, Sorunlar ve Çözümler, Kocaeli Üniversitesi.

Al U (2008) Türkiye'nin Bilimsel Yayın Politikası: Atıf Dizinlerine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Al U ve Tonta Y (2007) Türkçe Dergilerde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme, Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 24-26 Ekim 2007, Ankara, <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/CDMB-2.pdf>, erişim tarihi: 07.10.2012.

Andrew D (1984) Concepts in Film Theory, Oxford University Press, Oxford; New York.

Atabek Ü ve Şendur Atabek G (2010) Halkla İlişkiler Literatürü: 1999 – 2008 Yılları Arasında Yayımlanmış Türkçe Makaleler Üzerine Bir İnceleme, Uluslararası Halkla İlişkiler Sempozyumu Bildiri Kitabı, Cilt 1, Akdeniz Üni. İletişim Fak. Yay., Antalya.

Borgman C L and Furner J (2002) Scholarly Communication and Bibliometrics, B Cronin (ed), Annual Review of Information Science and Technology, Vol 36, Information Today, Medford- NJ, 3-72.

Chapman J (2003) Cinemas of the World, Reaktion, London.

Elsaesser T and Buckland W (2002) Studying Contemporary American film : A Guide To Movie Analysis, Oxford University Press, London-Arnold-New York.

Feeley T H (2008) A Bibliometric Analysis of Communication Journals from 2002 to 2005, Human Communication Research, 35 (3), 505-520.

Işığın A (2004) Sinema Tarihi Yazarlığı İçin Alternatif Arayışları: Yenileme mi?, Yineleme mi?, D Bayraktar ve E Özcan (der), Türk Film Araştırmalarında Yeni Yönelimler- 4, Bağlam, İstanbul, 121-128.

Kumar M and Moorthy A L (2011) Bibliometric Analysis of DESIDOC Journal of Library and Information Technology during 2001-2010, *DESIDOC Journal Of Library & Information Technology*, 31(3), 203-208.

Masip P and Fernández-Quijada D (2011) Mapping Communication Research In Catalonia: A Comparative Analysis Of Publication Patterns In Scholarly Journals (2007-2009), *Catalan Journal Of Communication & Cultural Studies*, 3(1), 95-108, doi:10.1386/cjcs.3.1.95_7.

Özen M (2009) Geçmiş Bakmak: Sinema Tarihi Çalışmaları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme, *Kebikeç: İnsan Bilimleri İçin Kaynak Araştırmaları Dergisi*, 27, 131-153.

Pasadeos Y (1985) A Bibliometric Study of Advertising Citations, *Journal of Advertising*, 14(4), 52-68.

Pasadeos Y and Üsdiken B (1995) Organisational Analysis in North America and Europe: A Comparison of Co-citation Networks, *Organisation Studies*, 16/3, 503-526.

Pasadeos Y, Phelps J and Kim B (1998) Disciplinary Impact of Advertising Scholars: Temporal Comparisons of Influential Authors, Works and Research Networks, *Journal Of Advertising*, 27(4), 53-70.

Pasadeos Y and Lame G T (2011) Short Communication: A Methodological Evaluation of Public Relations Research.

Pritchard A (1969) Statistical Bibliography or Bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.

Rafferty M A and Traynor M (2001) Bibliometrics and a Culture of Measurement, *Journal of Advanced Nursing*, 36 (2), 167-168.

Sklar R (2002) *A World History of Film*, Harry N. Abrams, New York.

Thomson R (2010) *Bibliometric Handbook*, <http://ipsience.thomsonreuters.sg/m/bibliometricbook.pdf>, erişim tarihi 17.09.2012.

Tokgöz O (2003) Türkiye’de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirilmesi, http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/tokgoz_iletisim.pdf, erişim tarihi: 15.09.2012.

Üsdiken B and Pasadeos V (1995) Organization Analysis in North America and Europe: A Comparison of Co-citation Networks, *Organization Studies* (Walter De Gruyter GmbH&Co. KG.), 16(3), 503-526.

Selçuk İletişim, 2014, 8 (3): 182-200

Yalçın H (2010) Milli Folklor Dergisi'nin Bibliyometrik Profili (2007-2009), Milli Folklor, Yıl: 22, 25, 205-211.

Yılmaz R A ve Uzoğlu S (2003)An Analysis of Thesis and Dissertations on Advertising and PublicRelations in Turkey, 1st International Symposium Communication in the Millennium: A Dialogue between Turkish and American Scholars, 1st Internatioanl Symposium Communication InThe New Milenium, Austin, Texas, USA, Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1440, 403-415, Eskişehir.